

Jaarverslag 2023

**Roofvogel
werkgroep**

onderdeel van Vogelwacht Uden e.o.

2023: Alweer mooie resultaten

Hoe verging 2023? Op zich een prima jaar..

Evenveel nesten gestart en iets minder succesvolle nesten vergeleken met vorig jaar, maar wel meer jongen en uiteindelijk ook meer uitgevlogen jongen!.

Zie hieronder de vergelijking met 2021 en 2022, aantal nesten en tussen haakjes het aantal succesvolle nesten (minimaal 1 jong uitgevlogen) en het bijbehorende percentage succesvolle nesten op het totaal gevonden nesten:

Soort	2021		2022		2023	
	Totaal	succesvol	Totaal	succesvol	Totaal	succesvol
Boomvalk	4	(3 = 75%)	6	(5 = 83%)	5	(2 = 40%)
Buizerd	51	(36 = 71%)	33	(28 = 85%)	38	(32 = 84%)
Havik	21	(12 = 57%)	17	(14 = 82%)	12	(9 = 75%)
Slechtvalk	5	(3 = 60%)	3	(3 = 100%)	4	(4 = 100%)
Sperwer	11	(5 = 45%)	8	(7 = 88%)	6	(4 = 67%)
Torenvalk	20	(17 = 85%)	20	(19 = 95%)	23	(23 = 100%)
Wespendief	1	(0 = 0%)	2	(2 = 100%)	1	(0 = 0%)
Totaal	113	(76 = 67%)	89	(78 = 88%)	89	(74 = 83%)

Een gelijk aantal gevonden nesten vergeleken met vorig jaar. Dat past helemaal bij de door de Werkgroep geleverde inspanning. We hebben er weer veel tijd in gestoken. In de soortbesprekingen hieronder wordt in meer detail naar elke soort op zich gekeken.

De oorzaken van de veranderingen die in dit artikel genoemd worden zijn natuurlijk divers en per soort weer anders. Daarbij komt dat ons onderzoeksgebied beperkt is en conclusies zijn aan de hand van dergelijke kleine volumes niet echt verantwoord.

Havik Moervendonk Heeswijk-Dinther 20 augustus 2023 (foto Mignon van den Witteboer)

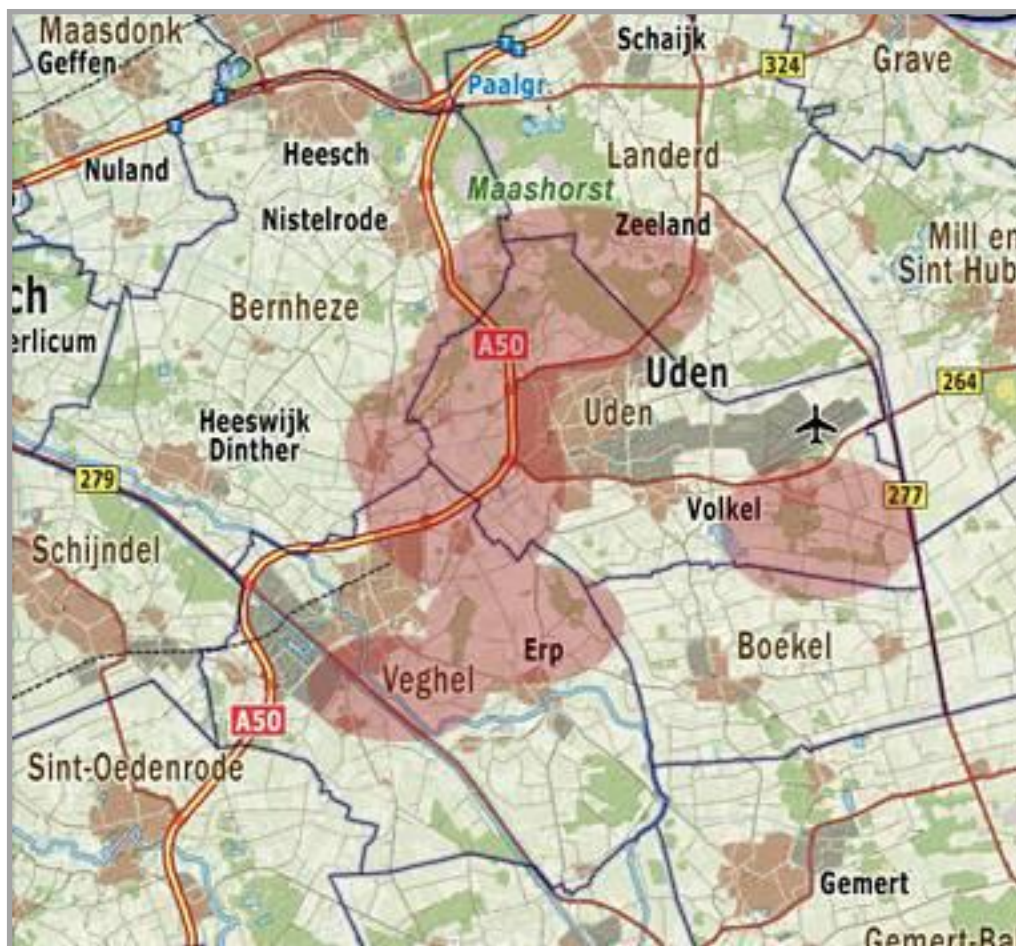
Er zijn in Nederland ook nog een aantal roofvogelsoorten die niet in ons monitorgebied broeden, of moet ik zeggen nog niet 😊?

In Nederland waren in 2023 drie paartjes Visarend, deze paartjes waren alle drie succesvol (2x Biesbosch en 1x Noord-Veluwe). De Zeearend had alweer een heel goed jaar (36 nesten, 32 met eileg en uiteindelijk 28 succesvol met in totaal 45 jongen). De Rode Wouwen in Nederland deden het goed in 2023 (35 nesten, 28 met eileg, waarvan 24 succesvol (56 jongen)* en in totaal twee Zwarte Wouw nesten beiden succesvol, waarvan één in het Brabantse Valkenswaard.

Hopelijk gaan we de komende jaren in onze regio ook nog wat van deze soorten merken. Je weet maar nooit! En dan de roofvogels die nog niet in Nederland broeden, De Grijze Wouw moet nog zo'n 500 km overbruggen vanuit Frankrijk, maar er worden er elk jaar meer gezien, ook in onze regio komen ze zo af en toe op bezoek.. Echte territoriale Grijze Wouwen worden echter (nog) niet in Nederland gezien. De Slangenarend overzomert al sinds 1996 met een of meerdere individuen in Nederland. Tot broedgevallen heeft het nog niet geleid.

Het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied beslaat net zoals andere jaren Maashorst-Zuid tot boven de Brobbelbies, de wijde omgeving van Mariaheide, de Erpse bossen, Volkel-Odiliapeel en de wijde omgeving van Zijtaart.

Het veldwerk wordt uitgevoerd door circa twintig personen die vaak groepsgewijs opereren, maar ook zijn diverse gebieden door deze personen alleen bezocht. Alles wordt vastgelegd op digitale nestkaarten (www.nestkaart.nl).

We zijn met een redelijk stabiele groep nu al ruim 25 jaar bezig om op een standaard methode de broedsels van de roofvogels in kaart te brengen.

De broedsels van alle soorten roofvogels worden gevolgd, dat waren in 2023: Boomvalk, Buizerd, Havik, Slechtvalk, Sperwer, Torenvalk en Wespiedief. Alle broedresultaten worden hierna in een tabel naar voren gebracht.

Totaaltabel

Totaal									
Jaar	Nesten	Nesten succesvol	ei (gezien)	ei gezien + geteld	jongen	uitgevlogen	Gem. jongen per begonnen nest	Gem. jongen per succesvol nest	Gem. uitgevlogen per succesvol nest
2023	89	74	78	237	219	205	2,5	3,0	2,8
2022	89	78	89	224	207	192	2,3	2,7	2,5
2021	113	76	116	285	240	224	2,1	3,2	2,9
2020	98	92	90	292	265	260	2,7	2,9	2,8
2019	77	71	70	234	213	207	2,8	3,0	2,9
2018	75	67	67	195	178	173	2,4	2,7	2,6
2017	69	64	47	197	190	178	2,8	3,0	2,8
2016	82	76	109	241	206	197	2,5	2,7	2,6
2015	64	59	43	184	171	157	2,7	2,9	2,7
2014	65	60	89	207	174	157	2,7	2,9	2,6
2013	68	55	41	165	145	134	2,1	2,6	2,4
2012	66	54	73	160	131	122	2,0	2,4	2,3
2011	61	51	91	160	139	138	2,3	2,7	2,7
2010	60	46	72	135	113	105	1,9	2,5	2,3
2009	47	44	51	137	128	117	2,7	2,9	2,7
2008	47	41	105	151	125	109	2,7	3,0	2,7
2007	72	62	165	231	188	181	2,6	3,0	2,9
2006	48	45	57	128	114	103	2,4	2,5	2,3
2005	63	48	97	181	136	135	2,2	2,8	2,8
2004	71	58	102	208	193	171	2,7	3,3	2,9
2003	56	49	86	162	130	127	2,3	2,7	2,6
2002	62	40	74	164	112	111	1,8	2,8	2,8
2001	46	44	138	224	149	142	3,2	3,4	3,2
2000	55	27	92	168	105	104	1,9	3,9	3,9
1999	61	52	119	217	164	164	2,7	3,2	3,2

Weer en voedsel

De omstandigheden in 2023: Alweer een extreem zachte winter die ons leidde naar een zeer natte en zachte maand maart met op 8 maart nog 5-10 cm sneeuw in Brabant!. April was nat en koel. Mei was wisselvallig, koel en zonnig. Vanaf de tweede helft van mei was het vrij warm en op 25 mei tot boven de 25 graden. Juni was recordzonnig, recordwarm en zeer droog. Er werden 16 zomerse en 2 tropische dagen genoteerd. Juli was nat met normale temperatuur en zonneschijn. Augustus was nat met een normale temperatuur en een normale hoeveelheid zonneschijn. [4.]

Na het slechte muizenjaar 2022 was de stand van de veldmuis in 2023 aardig aangetrokken. Ook de bosmuizen hadden in 2023 een goed jaar. Met de konijnen gaat het niet best. In de bosgebieden nagenoeg verdwenen, alleen nog wat rond sportvelden, campings en aan randen van dorpen. Ook met hazen gaat het verre van hosanna. Soms lijkt tijdelijk van enig herstel sprake te zijn, maar de langjarige tijdseries zijn duidelijk: Sterke afname, zeker vanaf 1997, maar waarschijnlijk al veel eerder.

Voor de sociale wespen was 2023 een redelijk jaar. [4.]

Werkwijze

We proberen elk jaar weer om met de Roofvogelwerkgroep van Vogelwacht Uden onze hele regio dekkend alle nesten te vinden en vervolgens bij te houden. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dat niet elk jaar even goed lukt. Sommige gebieden worden intensiever gemonitord dan andere. Vooral de bosgebieden zijn over het algemeen goed bezocht en daarmee waarschijnlijk wat oververtegenwoordigd in de getallen. Daarbij verder nog de opmerking dat veel waarnemers zich beperken tot het bekijken van de nesten vanaf de grond. Dit leidt er ongetwijfeld toe dat aantal jongen wat onder geteld is en natuurlijk dat het aantal gelegde eieren vaak onbekend is.

Er wordt binnen de werkgroep echter al vele jaren geëxperimenteerd met camera's op stok en gebruik van spiegels op stok (sinds 1997). We weten zo al jaren bij de meeste broedsels veel gegevens te verzamelen. Met de komst van Arno van Eggelen bij de werkgroep heeft het werken met camera op stok een enorme impuls gekregen. Hij heeft een compleet nieuw ontwerp gemaakt en daar is in 2019 mee geëxperimenteerd en daar is door diverse subgroepen vanaf 2020 intensiever mee gewerkt. We kunnen nu filmpjes vastleggen en daarmee alles nog beter in kaart brengen. Zie foto hierna.

Elk jaar worden alle reeds bekende nesten gecontroleerd en er wordt actief gezocht naar nieuwe nesten. In het winterhalfjaar wordt gezocht naar nesten die we eventueel in het broedseizoen gemist hebben.

We handelen geheel conform wat beschreven is in het boek Handleiding Veldonderzoek roofvogels, geschreven door Rob Bijlsma.

We maken gebruik van Web-App www.nestkaart.nl om alles goed vast te leggen en om de nestkaarten digitaal met elkaar te kunnen delen. Deze app is gemaakt door en wordt onderhouden door Mario Aspeslagh. Uiteraard worden alle nestkaarten aan het eind van het seizoen via deze app doorgestuurd naar SOVON (Samenwerkend Organisaties Vogel Onderzoek Nederland) en van daar uit gedeeld met Werkgroep Roofvogels Nederland.

Gebruikte camera op stok en ledscherm (foto Arno van Eggelen).

Voor een uitgebreide toelichting zie:

Nest en broedsel informatie verzamelen op hoogte

Een systeem om met minimale verstoring informatie te verzamelen over nesten en broedsels op moeilijk bereikbare hoogte

Door: Arno van Eggelen. Bijgewerkt, augustus 2022

<https://www.vogelwachtuden.nl/images/werkgroepen/stootvogels/pdf/nestmonitoring.pdf>

Boomvalk

De 6 nesten van vorig jaar deden ons hopen dat de Boomvalk langzaam maar zeker weer de weg omhoog gevonden had, Maar met veel moeite en inspanning hebben we dit jaar 5 Boomvalk nesten gevonden en daarvan zelfs maar twee succesvol. De Boomvalk is een soort die zich erg moeilijk laat vinden. Ze lijken steeds minder vocaal te worden. Dat is weliswaar voor ons lastig, maar blijkbaar voor de Boomvalken de beste tactiek. Met overal Haviken, Bosuilen en nu ook al Slechtvalken en Oehoe's. om je heen is het beter om niet te veel op te vallen. Van de 5 gevonden nesten waren dus maar 2 nesten succesvol met 1x1

en 1x3 jongen. In Eerde op de HSM (hoogspanningsmast) was het paar gewoon aanwezig en er werd ook prooi-overdracht gezien. Daar bleef het helaas bij. Ook op een HSM, maar dan bij de Hoekse Hei in Erp was het paartje ook actief en werd driftig gealarmeerd bij ongewenst bezoek.. Op 4 augustus echter landden drie kraai bij het nest op de HSM. Geen kik van de ouders; het nest was toen waarschijnlijk al leeg. Een boomvalknest in Uden nabij de Maashorst werd pas in een laat stadium ontdekt. Twee adulten waren aanwezig en een leek van een nest af te vliegen in een klein bosje in het open veld. Controle de volgende dag leverde een leeg nest op, ondanks dat er nog wel gealarmeerd werd. Geen poepjes onder het nest te vinden, dus waarschijnlijk al in de eifase mislukt.

Landelijk gezien worden maar liefst 67% van alle gemelde boomvalknesten gevonden op hoogspanningsmasten. Ik vermoed dat dat ook te maken heeft met de inspanning die vaak nodig is om boomnesten te vinden. Vijf tot tien velduren zoeken naar een Boomvalknest is eerder regel dan uitzondering! En helaas dit jaar ook een vaste plek waar we helemaal niets gevonden hebben. In totaal twaalf uitgevlogen jongen op zes begonnen nesten is een prima resultaat!

Adulte boomvalk Hurkske Erp 28 juli 2023(foto William van der Velden).

Boomvalk												
Jaar	Nesten	Nesten succesvol	ei (gezien)	Aantal nesten ei gezien	ei gezien + geteld	jongen	uitgevlogen	Gem. nesthoogte	Gem. legselgrootte (gezien)	Gem. jongen per begonnen nest	Gem. jongen per succesvol nest	Gem. uitgevlogen per succesvol nest
2023	5	2			4	4	4	31,0		0,8	2,0	2,0
2022	6	5	3	1	12	12	12	21,0	3,0	2,0	2,0	2,0
2021	4	3	5	2	10	6	6	22,7	2,3	1,2	1,5	1,5
2020	5	4	7	3	11	9	8	13,0	2,3	1,8	2,3	2,0
2019	5	4	9	3	12	7	6	19,4	3,0	1,4	1,8	1,5
2018	2	1	6	2	6	3	3	14,5	3,0	1,5	3,0	3,0
2017	2	1	3	1	5	5	1	15,5	3,0	2,5	5,0	1,0
2016	4	4	6	2	10	8	8	14,5	3,0	2,0	2,0	2,0
2015	4	4	6	2	11	11	11	17,5	3,0	2,8	2,8	2,8
2014	6	5	2	1	10	10	8	21,2	2,0	1,7	2,0	1,6
2013	6	4	3	1	12	12	11	20,5	3,0	2,0	3,0	2,8
2012	6	4	8	3	14	8	8	16,8	2,7	1,3	2,0	2,0
2011	6	5	9	3	17	14	14	20,2	3,0	2,3	2,8	2,8
2010	9	5	13	5	17	15	11	17,0	2,6	1,7	3,0	2,2
2009	6	6	3	1	16	16	15	23,8	3,0	2,7	2,7	2,5
2008	2	2	3	1	6	5	4	16,5	3,0	2,5	2,5	2,0
2007	4	2	3	1	8	7	5	17,0	3,0	1,8	3,5	2,5
2006	3	3			8	8	8	22,0		2,7	2,7	2,7
2005	3	3	4	2	7	6	6	15,0	2,0	2,0	2,0	2,0
2004	3	3	3	1	5	5	5	15,2	3,0	1,7	1,7	1,7
2003	2	2	3	1	5	5	5	16,0	3,0	2,5	2,5	2,5
2002	1							35,0		0,0		
2001	0											
2000	0											
1999	2	2			6	6	6	25,5		3,0	3,0	3,0
1998	1	1			2	2	2	14,6		2,0	2,0	2,0
1997	2	2			4	4	4	14,6		2,0	2,0	2,0
1996	1	1			2	2	2	12,0		2,0	2,0	2,0

*Adulte Boomvalk Menzel Nistelrode
20-06-2023 (foto Arend Vermaat).*

Buizerd

Met 38 nesten hebben we het op een na hoogste aantal ooit gevonden. Dit getal past prima in de reeks. Vermoedelijk was 2021 een uitzondering met 51 gevonden nesten

Met 2,4 als gemiddelde legselgrootte zitten we precies op het Brabants gemiddelde, voor heel Nederland was dat overigens 2.6. Met 2.2 jongen per succesvol nest zitten we zelfs wat boven het landelijk gemiddelde van 2.1 en ook boven dat van Brabant 1.9. Het aantal van 32 succesvolle nesten misstaat niet in de reeks. Het aantal eieren van 2.4 en zeker het aantal jongen per succesvol nest van 2.2 liggen beide duidelijk boven vorig jaar. Ongetwijfeld hangt dit samen met de goede stand van Veld- en Bosmuizen.

Jonge Buizerd Maashorst-Herperduin Rijsvennen 29 juni 2022 (foto Arno van Eggelen)

Buizerd												
Jaar	Nesten	Nesten succesvol	ei (gezien)	Aantal nesten ei gezien	ei gezien + geteld	jongen	uitgevlogen	Gem. nesthoogte	Gem. legselgrootte (gezien)	Gem. jongen per begonnen nest	Gem. jongen per succesvol nest	Gem. uitgevlogen per succesvol nest
2023	38	32	40	17	77	69	62	12,7	2,4	1,8	2,2	1,9
2022	33	28	22	11	53	47	42	13,4	2,0	1,4	1,7	1,5
2021	51	36	36	15	92	75	73	13,3	2,4	1,5	2,1	2,0
2020	36	34	27	11	74	66	64	13,6	2,5	1,8	1,9	1,9
2019	36	34	18	7	87	86	83	12,8	2,6	2,4	2,5	2,4
2018	31	27	14	7	55	52	50	12,6	2,0	1,7	1,9	1,9
2017	25	24	4	2	48	48	47	11,9	2,0	1,9	2,0	2,0
2016	32	30	30	10	68	55	51	12,2	3,0	1,7	1,8	1,7
2015	21	20	3	1	38	38	34	13,3	3,0	1,8	1,9	1,7
2014	24	24	17	6	54	52	47	13,2	2,8	2,2	2,2	2,0
2013	23	21	6	3	40	37	36	12,7	2,0	1,6	1,8	1,7
2012	26	22	14	6	46	41	37	12,4	2,3	1,6	1,9	1,7
2011	17	16	9	4	28	26	26	12,9	2,3	1,5	1,6	1,6
2010	22	17	10	4	33	30	29	11,8	2,5	1,4	1,8	1,7
2009	11	11			20	20	19	10,8		1,8	1,8	1,7
2008	14	11	7	4	20	17	16	11,9	1,8	1,2	1,5	1,5
2007	26	23	26	11	51	42	42	11,6	2,4	1,6	1,8	1,8
2006	18	18			27	27	24	10,3		1,5	1,5	1,3
2005	19	14	5	2	29	24	24	8,8	2,5	1,3	1,7	1,7
2004	26	21	10	4	47	44	42	12,0	2,5	1,7	2,1	2,0
2003	21	19	14	7	34	30	30	11,7	2,0	1,4	1,6	1,6
2002	17	13	10	4	27	26	26	10,7	2,5	1,5	2,0	2,0
2001	11	10	24	7	41	24	20	11,7	3,4	2,2	2,4	2,0
2000	16	6	11	5	21	11	11	11,8	2,2	0,7	1,8	1,8
1999	16	14	14	6	36	30	30	10,0	2,3	1,9	2,1	2,1

Havik

Maar 12 nesten dit jaar. Tot zover de gedachte dat de havik langzaam uit een dipje aan het kruipen was. De achteruitgang van de laatste jaren is waarschijnlijk voor een groot deel te wijten aan Vogelgriep.

We waren erg nieuwsgierig hoe het de al jaren zeer succesvolle Havik van het Goorse bos bij Erp zou vergaan. Daar was vorig jaar iets bijzonders aan de hand met 3 jongen die het niet hadden gered vanwege extreme last van veeruitstoot (Pinching Off).(zie foto hieronder). Dit jaar is dit broedsel echter weer normaal verlopen met 3 gezond uitgevlogen jongen.

*Haviksnest met 3 jongen met Pinching Off Erp Goorse Bossen
05 juni 2022 (videostill Jan van den Tillaart)*

Inmiddels is via een onderzoek uitgevoerd door Werkgroep Roofvogels Nederland en CLM Onderzoek & Advies bekend dat Pinching Off waarschijnlijk wordt veroorzaakt door een herbicide (Tembotrione) wat gebruikt wordt in de maisteelt. Zie o.a. de website van Vogelbescherming voor meer informatie ([Onkruidbestrijdingsmiddel mogelijk giftig voor jonge haviken | Vogelbescherming](#))..

Havik Moervendonk Heeswijk-Dinther 20 augustus 2023 (foto Mignon van den Witteboer)

Naast Havik Goorse Bossen Erp gelukkig nog 8 nesten meer die wel succesvol waren. Hopelijk blijft deze toppredator zich handhaven. Met de komst van de Slechtvalk, de groeiende stand van Oehoe en Bosuil, de afnemende trend bij veel potentiële natuurlijke prooien en het afnemend aantal postduivenhouders lijkt het er niet rooskleurig uit te zien, maar het is afwachten wat er gaat gebeuren.

1^e kalenderjaar man Havik in de omgeving van Erp 22 augustus 2021 (foto Willy van Lanen)

Nog wat bijzonderheden:

- Deze juveniele Havik droeg een ring, deze is via de foto's afgelezen. Dit juveniele mannetje bleek eerder dit jaar op 4 juni 2021 geringd op de Utrechtse Heuvelrug (Amerongen)

Havik												
Jaar	Nesten	Nesten succesvol	ei (gezien)	Aantal nesten ei gezien	ei gezien + geteld	jongen	uitgevlogen	Gem. nesthoogte	Gem. legselgrootte (gezien)	Gem. jongen per begonnen nest	Gem. jongen per succesvol nest	Gem. uitgevlogen per succesvol nest
2023	12	9	14	4	24	21	21	13,3	3,5	1,8	2,3	2,3
2022	17	14	18	6	36	35	32	12,8	3,0	2,1	2,5	2,3
2021	21	12	23	6	56	50	47	11,7	3,8	2,4	4,2	3,9
2020	15	15			42	40	40	13,4		2,7	2,7	2,7
2019	10	9	2	1	22	20	19	14,9	2,0	2,0	2,2	2,1
2018	15	14	11	3	37	32	31	14,4	3,7	2,1	2,3	2,2
2017	13	11	5	2	29	26	26	13,2	2,5	2,0	2,4	2,4
2016	17	16	12	3	43	41	41	14,3	4,0	2,4	2,6	2,6
2015	16	16	4	1	39	39	38	14,3	4,0	2,4	2,4	2,4
2014	19	17	29	7	62	52	47	13,3	4,1	2,7	3,1	2,8
2013	21	16	12	3	49	43	37	12,9	4,0	2,0	2,7	2,3
2012	16	15	24	6	40	37	37	11,7	4,0	2,3	2,5	2,5
2011	13	9	15	5	28	25	25	13,6	3,0	1,9	2,8	2,8
2010	15	13	15	4	36	33	32	12,5	3,8	2,2	2,5	2,5
2009	12	12			29	29	28	12,3		2,4	2,4	2,3
2008	10	10	10	3	25	24	22	12,9	3,3	2,4	2,4	2,2
2007	15	14	29	8	43	35	33	12,6	3,6	2,3	2,5	2,4
2006	8	8	4	1	19	19	18	12,7	4,0	2,4	2,4	2,3
2005	14	11	11	4	28	24	23	7,9	2,8	1,7	2,2	2,1
2004	14	11	7	3	31	28	25	12,1	2,3	2,0	2,5	2,3
2003	10	9	10	3	27	23	21	10,6	3,3	2,3	2,6	2,3
2002	14	9	14	4	23	19	18	9,3	3,5	1,4	2,1	2,0
2001	10	10	23	6	26	22	20	9,9	3,8	2,2	2,2	2,0
2000	5	3	6	2	17	15	14	9,6	3,0	3,0	5,0	4,7
1999	7	6	7	2	21	16	16	10,4	3,5	2,3	2,7	2,7

Slechtvalk

In 2023 werden er in totaal 4 nesten van de slechtvalk gevonden, waarvan alle 4 succesvol waren, wat neerkomt op een succespercentage van 100%. Net als in 2022, toen er 3 nesten werden gevonden en alle 3 succesvol waren. Met zo'n goed broedresultaat is het niet gek dat de Slechtvalk het goed doet (in Nederland).

Alle vaste paren van de laatste jaren waren weer present. Dit zijn de paren op de gebouwen van Agrifirm in Veghel, de Petruskerk in Uden en de kerk in Erp. Dit jaar aangevuld met een HSM-nest tussen Erp en Gemert. Op onze 4 nesten zijn 2 eieren niet uitgekomen, maar toch weer 10 jonge Slechtvalkjes erbij.

De slechtvalk blijft een indrukwekkende roofvogel binnen ons onderzoeksgebied.

De slechtvalk is bekend om zijn ongelooflijke snelheid en behendigheid tijdens de jacht. Hij jaagt voornamelijk op middelgrote vogels en staat bekend als de snelste vogel ter wereld, met duiksnelheden die meer dan 300 km/u kunnen bereiken. De slechtvalk is een standvogel in Nederland, wat betekent dat hij het hele jaar door in hetzelfde gebied blijft.

Het broedseizoen van de slechtvalk begint meestal in maart, waarbij het vrouwtje 3 tot 4 eieren legt. De jongen komen na ongeveer 30 dagen uit het ei en blijven nog ongeveer 5 tot 6 weken in het nest voordat ze uitvliegen.

De Slechtvalk BUS gevangen door de camera van de toren in de Mortel 5 februari 2024

Nog wat bijzonderheden:

- Een mannetje Slechtvalk als nestjong geringd in 2016 op de Petruskerk in Uden is door werkgroep lid Karel van Lin via kleurring BNK afgelezen als mannetje van het broedpaar op de kerk in Berghem. Afstand tot ringplaats 12,6 km. Ook in 2022 is deze man succesvol geweest op dezelfde broedplek.
- Een mannetje Slechtvalk geringd als nestjong in 2018 op de kerk in Erp met de ring BUS is op 10 maart 2023 en op 5 februari 2024 op de webcam in de Mortel verschenen. Afstand tot ringplaats 10,6 km. (zie foto hierboven)

- Een mannetje Slechtvalk geringd als nestjong in 2021 bij Agrifirm in Veghel met de ring HVC is op 31 maart 2023 gezien op de vestiging van Agrifirm in Oss.
- Een vrouwtjes Slechtvalk geringd als nestjong in 2020 op de kerk in Erp met de ring S-EBK is op 26 december 2023 teruggevonden in Kampen. Vogel dood gevonden door een jachtopzichter, liggend op de buik, met open ogen, vleugels enigszins gespreid en poten krom verkrampt. Aanname van vergiftiging. Afstand tot ringplaats 110,7 km¹¹¹
- De vrouw van het paar van de Petruskerk in Uden heeft een Duitse ring aan.

Slechtvalk geringd in Erp 4 mei 2020 op kerktoren in Wuustwezel juni 2021.

Slechtvalk												
Jaar	Nesten	Nesten succesvol	ei (gezien)	Aantal nesten ei gezien	ei gezien + geteld	jongen	uitgevlogen	Gem. nesthoogte	Gem. legselgrootte (gezien)	Gem. jongen per begonnen nest	Gem. jongen per succesvol nest	Gem. uitgevlogen per succesvol nest
2023	4	4	7	2	12	10	10	45,0	3,5	2,5	2,5	2,5
2022	3	3	7	2	11	9	9	48,3	3,5	3,0	3,0	3,0
2021	5	3	7	2	11	10	9	44,0	3,5	2,0	3,3	3,0
2020	4	4	7	2	14	13	12	45,0	3,5	3,3	3,3	3,0
2019	3	2	7	2	10	7	7	55,0	3,5	2,3	3,5	3,5
2018	4	4	10	3	11	11	11	55,0	3,3	2,8	2,8	2,8
2017	3	3	7	2	9	9	9	48,3	3,5	3,0	3,0	3,0
2016	2	2	7	2	7	7	7	55,0	3,5	3,5	3,5	3,5
2015	1	0	3	1	3	3	0	65,0	3,0	3,0		
2014	1	1			3	3	3	65,0		3,0	3,0	3,0
2013	1	1	3	1	3	3	3	65,0	3,0	3,0	3,0	3,0
2012	1	1	2	1	2	2	2	65,0	2,0	2,0	2,0	2,0
2011	0											
2010	0											
2009	0											
2008	0											
2007	0											
2006	0											
2005	0											
2004	0											
2003	0											
2002	0											
2001	0											
2000	0											
1999	0											

Sperwer

In 2023 werden er in totaal 6 nesten van de sperwer gevonden, waarvan 4 succesvol waren, wat neerkomt op een succespercentage van 67%. Dit is een daling ten opzichte van 2022, toen er 8 nesten werden gevonden waarvan 7 succesvol waren, met een succespercentage van 88%. Opnieuw een daling, de Sperwer blijft het lastig hebben in onze contreien. Het nest op de vaste locatie Melven mislukt al in de Nestbouwfase. Nest in Uden mislukte in de eifase. Het aantal jongen per succesvolnest was met 3,5 behoorlijk onder het Nederlands gemiddelde van 4,25. Ook geen goed teken. Predatie speelt een belangrijke rol in het leven van Sperwers. Dat krijg je als kleine roofvogel bij aanwezigheid van grotere als Havik, Buizerd en Oehoe. Dan weet je dat je op andermans prooilijst komt staan. De boommarter gaat waarschijnlijk ook een steeds belangrijke rol als predator van Sperwernesten spelen. Geen wonder dat veel bekende plekken langzaam maar zeker leeg raken (Sperwerloos).

De sperwer is een kleine roofvogel die bekend staat om zijn behendigheid en snelheid tijdens de jacht. Hij jaagt voornamelijk op kleine vogels en gebruikt zijn scherpe klauwen en snavel om zijn prooi te vangen. De sperwer is een standvogel in Nederland, wat betekent dat hij het hele jaar door in hetzelfde gebied blijft.

Het broedseizoen van de sperwer begint meestal in april, waarbij het vrouwtje 4 tot 6 eieren legt. De jongen komen na ongeveer 30 dagen uit het ei en blijven nog ongeveer 4 weken in het nest voordat ze uitvliegen. Het succes van de broedpogingen kan variëren door verschillende factoren zoals beschikbaarheid van voedsel, weersomstandigheden en predatie.

*Adulte Sperwerman Veghel
11-01-2022 (foto Willy van Lanen).*

*Sperwer 2^e kj mannetje Hurkske Erp 26 augustus
2022 (foto Carel van de Sanden)*

*Maar liefst 6 jonge Sperwers Eerde
28 juni 2022 (foto Ton van de Tillart)*

Sperwer

Jaar	Nesten	Nesten succesvol	ei (gezien)	Aantal nesten ei gezien	ei gezien + geteld	jongen	uitgevlogen	Gem. nesthoogte	Gem. legselgrootte (gezien)	Gem. jongen per begonnen nest	Gem. jongen per succesvol nest	Gem. uitgevlogen per succesvol nest
2023	6	4	5	1	17	14	13	9,0	5,0	2,3	3,5	3,3
2022	8	7	31	6	37	30	27	9,3	5,2	3,8	4,3	3,9
2021	11	5	24	5	38	25	20	8,3	4,8	2,3	5,0	4,0
2020	10	9	22	5	35	29	29	9,7	4,4	2,9	3,2	3,2
2019	9	9	20	4	39	32	32	9,1	5,0	3,6	3,6	3,6
2018	10	9	13	3	37	33	31	8,9	4,3	3,3	3,7	3,4
2017	15	14	22	5	57	53	48	9,9	4,4	3,5	3,8	3,4
2016	13	10	54	12	56	38	33	11,2	4,5	2,9	3,8	3,3
2015	11	8	27	6	40	27	22	8,8	4,5	2,5	3,4	2,8
2014	7	6	30	5	37	25	22	11,3	6,0	3,6	4,2	3,7
2013	9	6	12	3	25	19	18	11,5	4,0	2,1	3,2	3,0
2012	6	3	25	6	25	11	6	11,7	4,2	1,8	3,7	2,0
2011	8	8	19	4	28	25	25	10,1	4,8	3,1	3,1	3,1
2010	8	6	15	3	25	15	15	11,2	5,0	1,9	2,5	2,5
2009	7	5	14	3	24	21	18	9,8	4,7	3,0	4,2	3,6
2008	9	8	24	5	37	34	30	8,2	4,8	3,8	4,3	3,8
2007	12	8	41	8	49	37	34	8,3	5,1	3,1	4,6	4,3
2006	7	5	16	4	22	19	15	7,7	4,0	2,7	3,8	3,0
2005	13	10	15	3	45	34	34	5,5	5,0	2,6	3,4	3,4
2004	13	9	27	6	55	49	37	7,0	4,5	3,8	5,4	4,1
2003	10	7	13	3	41	29	29	7,6	4,3	2,9	4,1	4,1
2002	13	5	8	2	44	16	16	8,1	4,0	1,2	3,2	3,2
2001	11	10	28	6	75	40	39	7,6	4,7	3,6	4,0	3,9
2000	10	7	24	5	46	32	32	8,1	4,8	3,2	4,6	4,6
1999	20	17	52	12	80	58	58	6,7	4,3	2,9	3,4	3,4
1998	12	9	17	4	37	32	32	6,6	4,3	2,7	3,6	3,6

Torenvalk

Wederom een goed jaar voor de Torenvalk! Heel vergelijkbaar met vorig jaar. Bij maar 2 nesten hebben we de eieren geteld dat waren er 2 keer 6. Dat is een hoger gemiddelde dan het Brabantse van 5.1 en ook hoger dan het landelijk gemiddelde van 5,3. Met 4.3 (n=23) uitgevlogen jong gemiddeld per succesvol nest zitten we net onder het Brabantse gemiddelde van 4,5(n=78). Met 95 uitgevlogen jongen een prachtig resultaat en het op een na beste resultaat uit de hele reeks van nu 24 jaar! Dat zal ongetwijfeld te maken hebben met een goede Veldmuisstand.

Alle 23 gestarte broedsels zijn gelukt , dat zegt ook iets over de goede voedselsituatie.

Torenvalk (foto Martien van Dooren).

Torenvalk

Jaar	Nesten	Nesten succesvol	ei (gezien)	Aantal nesten ei gezien	ei gezien + geteld	jongen	uitgevlogen	Gem. nesthoogte	Gem. legselgrootte (gezien)	Gem. jongen per begonnen nest	Gem. jongen per succesvol nest	Gem. uitgevlogen per succesvol nest
2023	23	23	12	2	101	99	95	5,5	6,0	4,3	4,3	4,1
2022	20	19	8	2	71	70	66	6,1	4,0	3,5	3,7	3,5
2021	20	17	21	4	78	74	69	5,7	5,3	3,7	4,4	4,1
2020	26	25	25	5	114	107	106	5,6	5,0	4,1	4,3	4,2
2019	13	12	14	3	62	59	58	6,3	4,7	4,5	4,9	4,8
2018	13	12	13	3	49	47	47	6,7	4,3	3,6	3,9	3,9
2017	11	11	6	1	49	49	47	6,3	6,0	4,5	4,5	4,3
2016	13	13			55	55	55	6,7		4,2	4,2	4,2
2015	11	11			53	53	52	5,8		4,8	4,8	4,7
2014	8	7	11	2	41	32	30	5,6	5,5	4,0	4,6	4,3
2013	8	7	5	1	36	31	29	5,6	5,0	3,9	4,4	4,1
2012	11	9			33	32	32	5,9		2,9	3,6	3,6
2011	16	13	39	9	59	49	48	5,3	4,3	3,1	3,8	3,7
2010	5	4	19	3	22	18	16	6,2	6,3	3,6	4,5	4,0
2009	11	10	34	7	48	42	37	5,3	4,9	3,8	4,2	3,7
2008	12	10	61	11	63	45	37	5,2	5,5	3,8	4,5	3,7
2007	15	15	66	11	80	67	67	5,9	6,0	4,5	4,5	4,5
2006	11	10	37	7	50	39	36	5,3	5,3	3,5	3,9	3,6
2005	13	10	62	11	72	48	48	5,7	5,6	3,7	4,8	4,8
2004	13	12	54	10	68	65	60	5,3	5,4	5,0	5,4	5,0
2003	12	12	46	10	55	43	42	5,7	4,6	3,6	3,6	3,5
2002	15	11	40	8	67	48	48	5,6	5,0	3,2	4,4	4,4
2001	14	14	63	12	82	63	63	7,6	5,3	4,5	4,5	4,5
2000	24	11	51	10	84	47	47	7,6	5,1	2,0	4,3	4,3
1999	16	13	46	9	74	54	54	7,1	5,1	3,4	4,2	4,2

Wespendief

Dit jaar één nest gevonden. Dit nest in de Trentse Bossen van Zeeland had twee jongen toen we het op 3 juli hebben gecontroleerd met onze camera op stok. Drie weken later was het nest bij een 2e controle helaas leeg. Oorzaak onbekend.

*Man Wespendief Heeswijk-Dinther Moervendonk 12 juni 2022
(foto Mignon van den Witteboer)*

*Wespendiefnest Trentse Bossen Zeeland 03 juli 2023 (videostill Jan van den Tillaart)
Later werd dit nest gepredeerd, op 25 juli 2023 was het leeg.*

Wespindief												
Jaar	Nesten	Nesten succesvol	ei (gezien)	Aantal nesten ei gezien	ei gezien + geteld	jongen	uitgevlogen	Gem. nesthoogte	Gem. legselgrootte (gezien)	Gem. jongen per begonnen nest	Gem. jongen per succesvol nest	Gem. uitgevlogen per succesvol nest
2023	1	0			2	2	0	14,0		2,0		
2022	2	2			4	4	4	20,0		2,0	2,0	2,0
2021	1	0										
2020	2	1	2	1	2	1	1	15,0	2,0	0,5	1,0	1,0
2019	1	1			2	2	2			2,0	2,0	2,0
2018	0											
2017	0											
2016	1	1			2	2	2			2,0	2,0	2,0
2015	0											
2014	0											
2013	0											
2012	0											
2011	1	0										
2010	1	1			2	2	2	11,0		2,0	2,0	2,0
2009	0											
2008	0											
2007	0											
2006	1	1			2	2	2	16,0		2,0	2,0	2,0
2005	1											
2004	2	2	1	1	2	2	2	4,5	1,0	1,0	1,0	1,0
2003	1							10,0				
2002	2	2	2	1	3	3	3	9,0	2,0	1,5	1,5	1,5
2001	0											
2000	0											
1999	0											

Samenvattend

Een groot aantal broedsels en ruim 200 uitgevlogen jongen. Dat geeft hoop voor de toekomst en hopelijk gaan we volgend jaar weer net zo veel vinden. Heb je zin om ons daarmee te helpen dan kan dat, we kunnen namelijk alle hulp gebruiken.

Neem dan contact op met William van der Velden (william.vandervelden@home.nl)

Namens de

William van der Velden

Met dank aan allen die hebben meegewerkt aan de fotografie, schutbladopmaak, correctie en lay-out van het verslag.

Deelnemers werkgroep 2023:

Ad Bekkers, Cor Broeren, Annemarie van Diepenbeek, Arno van Eggelen, Gertrude van den Elzen, Martien van den Elzen, Hans van de Heuvel, Willy van Lanen, Chris van Lieshout, Karel van Lin, Paul Reijs, Berry Setton, Ruud Steenbakkers, Jan van den Tillaart, Ton van den Tillart, William van der Velden, Theo Veldpaus, Wil Verbossen, Jan Verhoeven.

Literatuur:

1. *Bijlsma R.G.: Handleiding veldonderzoek Roofvogels uitgegeven door Vogelbescherming*
2. *Arno van Eggelen Nestmonitoring.pdf Jaarverslag Roofvogels 2020.* <https://www.vogelwacht-uden.nl/images/werkgroepen/stootvogels/pdf/nestmonitoring.pdf>
3. *Peter C. Leendertse en Bas Tinhout (beiden CLM) en Arnold van den Burg (Zoological Museum Netherlands) Herbiciden en veerverlies bij Roofvogels*
4. *Bijlsma R.G.: Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2023. De Takkeling: Jaargang 32 (2024), nummer 1.*